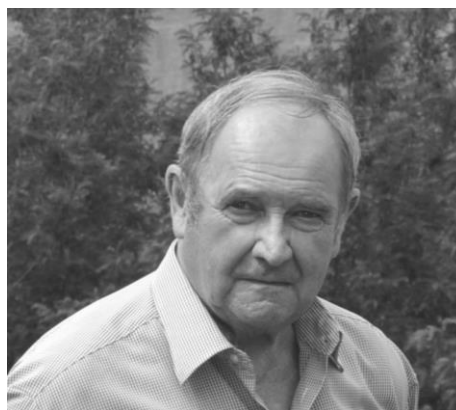

Profesor Lev Bukovský sa dožíva významného životného jubilea

V týchto dňoch sa prof. RNDr. Lev Bukovský, DrSc., významný slovenský matematik, dožíva okrúhleho životného jubilea.

Narodil sa 9. septembra 1939 v Podkriváni. Strednú školu absolvoval v roku 1956 v Lučenci. Vynikajúce umiestnenie v celoštátnom kole matematickej olympiády mu zabezpečilo povolenie štúdia na Prírodovedeckej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave, napriek nepriaznivým kádrovo-politickým predpokladom. Štúdium ukončil v roku 1961 v odbore matematická analýza. Jeho celoživotnú kariéru predurčili dve okolnosti. Prvou bolo jeho pôsobenie v rámci seminára Petra Vopěnku na Matematickom ústave Československej akadémie vied v Prahe do roku 1965, ktoré rozhodlo o jeho vedeckej orientácii na teóriu množín. Druhou bolo získanie pozície na Prírodovedeckej fakulte Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, ktorá sa stala jeho celoživotným pracoviskom. Titul CSc. obhájil v roku 1966 v Prahe. Krátko po tom sa v roku 1968 stal docentom. V roku 1983 získal vedeckú hodnosť DrSc. na Karlovej univerzite v Prahe a v roku 1984 bol menovaný za profesora v odbore matematika po inaugurácii na Univerzite Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach. Od roku 2011 pôsobí na univerzite ako profesor emeritus.

Vedecký výskum profesora Bukovského je zameraný na teóriu množín a matematickú logiku s dôrazom na aplikácie v iných matematických disciplínach. Jeden z jeho prvých výsledkov o induktívnom umocňovaní

Prof. RNDr. Lev Bukovský, DrSc.

kardinálnych čísel pomocou funkcie gimel z roku 1965 sa stal štandardnou súčasťou učebníc teórie množín po celom svete a je možné ho nájsť i v anglickej verzii Wikipédie pod heslom *gimel function*. V roku 1969 pôsobil ako invited lecturer na University of Leeds a v roku 1971 ako hosťujúci profesor na Faculté des Sciences, Paris VII. V roku 1973 dokázal, že prienik konečných iterácií ultraproduktov modelu ZFC s merateľným kardinálnym číslom κ je generickým rozšírením ich direktnej limity, a že v tomto generickom rozšírení kardinálne číslo κ má spočítateľnú kofinalitu. Jeho charakterizácia generických modelov z toho istého roku, dnes nazývaná aj „krásna Bukovského charakterizácia generických modelov“, stále nachádza nové aplikácie v štúdiu vnútorných modelov teórie množín. V roku 1977, inšpirovaný prednáškou R. M. Solovaya na kongrese v Nice, publikoval prácu o generických modeloch týkajúcich sa reálnej priamky, v ktorej ako prvý zaviedol kardinálne invarianty Lebesgueovej miery a Bairovej kategórie. Tie sa stali súčasťou známeho Cichoňovho diagramu, tradičného nástroja teoreticko-množinovej topológie. Táto práca mala významný podiel na vzniku intenzívnej spolupráce medzi seminármi z teórie množín v Košiciach a vo Wroclawi v nasledujúcom desaťročí. Najvýznamnejšie výsledky z neskoršieho obdobia sú zahrnuté v prácach o kvázinormálnej konvergencii postupností spojitých funkcií a o výnimočných množinách súvisiacich s konvergenciou trigonometrických radov. Profesor Bukovský je autorom alebo spoluautorom viac ako päťdesiatich vedeckých prác s takmer 400 ohlasmi. Dostal pozvania prednášať na viac ako 20 konferenciách. Bukovského monografia *Štruktúra reálnej osi* z roku 1979 bola dôležitou učebnicou nielen v Československu, ale aj v susednom Poľsku a jeho známa populárno-náučná kniha *Množiny a všeličo okolo nich* z roku 1985 je doteraz aktuálnou učebnicou učiteľského štúdia matematiky. Posledná monografia *The Structure of the Real Line* bola vydaná v nakladateľstve Springer–Birkhäuser v Bazileji v roku 2011.

Kontakty profesora Bukovského so seminárom Petra Vopěnku, s jeho členmi a žiakmi zostali intenzívne aj po jeho odchode z Prahy. Tieto kontakty mali významný dopad na vedeckú prácu v Košiciach. Aj cez Prahu sa do Košíc dostávali dôležité matematické informácie z celého sveta. Výsledky v seminári z teórie množín pod vedením Leva Bukovského sa od 80. rokov

dostali do povedomia matematickej komunity aj ako košická škola teórie množín. Seminár sa zaoberal forcingom, booleovskými modelmi, kombinatorickou topológiou, deskriptívnou teóriou množín a konvergenciou. Výber tém sa vždy prispôboval možnostiam študentov a časom sa dôraz z teórie množín presunul viac na topológiu. Tento seminár posledné dve desaťročia existuje pod názvom seminár z topológie a teórie množín. Súbežne s ním profesor Bukovský vychoval 10 aspirantov a doktorandov.

Profesor Bukovský sa zaslúžil o vznik Katedry matematickej informatiky na PF UPJŠ v roku 1986. Jej vytvorením bol poverený v roku 1984, keď sa zároveň stal vedúcim oddelenia teoretickej kybernetiky a matematickej informatiky pri Katedre matematickej analýzy. Na čele katedry stál do roku 1991. Po ročnom pôsobení na poste prorektora UPJŠ sa stal v poradí druhým ponovembrovým rektorom UPJŠ na obdobie 1991 – 1996. Za verejné pôsobenie počas tohto obdobia mu v roku 1997 bola udelená *Cena mesta Košice* za príspevok k upevneniu demokracie v SR. Ako rektor UPJŠ inicioval založenie Fakulty verejnej správy. V obdobiach 1990 – 1995 a 1999 – 2010 bol členom akreditačnej komisie a predsedal jej v rokoch 1999 – 2002. V roku 2004 dostal *Cenu predsedu Košického samosprávneho kraja za zásluhy o rozvoj kraja*. Bol dlhodobým členom Vedeckej rady Prírodovedeckej fakulty UPJŠ a členom Vedeckej rady UPJŠ. V rokoch 1994 – 2002 bol členom Akademického sněmu Akademie věd ČR a v rokoch 2000 – 2003 členom Vedeckej rady UK v Bratislave. Od roku 1996 je členom Academia Scientiarum et Artium Europaea v Salzburgu a od roku 2005 členom Učenej spoločnosti Slovenska. V rokoch 2010 – 2015 pôsobil ako rektor Vysokej školy medzinárodného podnikania ISM v Prešove.

Profesor Bukovský sa dlhoročne intenzívne venoval práci so stredoškolskými matematickými talentmi. V rokoch 1978 – 1983 bol členom Ústredného výboru Matematickej olympiády a bol aj členom trojice, ktorá vytvárala obsahovú náplň tejto súťaže. V roku 1984 sa stal zaslúžilým členom Jednoty československých matematikov a fyzikov a v roku 1996 čestným členom Jednoty slovenských matematikov a fyzikov. V rokoch 1996 – 2000 predsedal Slovenskej matematickej spoločnosti. *Za výnimočné celoživotné dielo pri výchove generácií matematikov a za významný vedecký prínos*

v oblasti *Teórie množín* si v roku 2015 prevzal od ministra školstva SR *Velkú medailu sv. Gorazda*, najvyšší stupeň ocenenia v rezorte školstva.

Pri príležitosti okrúhleho životného jubilea sa v septembri na pôde Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach pod záštitou jej rektora koná medzinárodná vedecká konferencia “Set-theoretic methods in topology and real functions theory, dedicated to 80th birthday of Lev Bukovský”.

Pán profesor, v mene Vašich priateľov, súčasných aj bývalých kolegov a študentov ďakujeme za matematiku, ktorú sme sa vďaka Vám naučili, za optimizmus, ktorým ste nás naplňali, a za podporu nášho snaženia. Prajeme Vám veľa šťastných rokov, veľa zdravia a síl do ďalšej práce, aby sme sa spolu s Vami mohli tešiť zo všetkej krásy, ktorú matematika ponúka. Všetko najlepšie k jubileu, milý pán profesor.

Najvýznamnejšie knižné publikácie prof. RNDr. L. Bukovského, DrSc.

- [1] Bukovský, L.: *The continuum problem and powers of alephs*, Comment. Math. Univ. Carolinae 6 (1965), 181–197.
- [2] Bukovský, L.: *Štruktúra reálnej osi*, Veda, Bratislava 1979.
- [3] Bukovský, L.: *Množiny a všeličo okolo nich*, Alfa, Bratislava, 1985.
- [4] Bukovský, L.: *The Structure of the Real Line*, Springer–Birghäuser, Basel 2011.

Peter Elias¹, Miroslav Repický² a Jaroslav Šupina³

Adresa jubilanta: Ústav matematických vied, Prírodovedecká fakulta UPJŠ, Jesenná 5, 040 01 Košice,

e-mail: lev.bukovsky@upjs.sk

¹ Matematický ústav SAV, Grešákova 6, 040 01 Košice, elias@saske.sk

² Matematický ústav SAV, Grešákova 6, 040 01 Košice, repicky@saske.sk

³ Ústav matematických vied, Prírodovedecká fakulta UPJŠ, Jesenná 5, 040 01 Košice, jaroslav.supina@upjs.sk.